

Republika e Kosovës • Republika Kosovo • Republic of Kosovo
Institucioni i Avokatit të Popullit • Institucija Ombudsmana • Ombudsperson Institution

OPINION JURIDIK

A. nr. 322/2015

Samile Pruthi

kundër

Komunës së Gjakovës

Për: Znj. Mimoza Kusari-Lila,
Kryetare e Komunës së Gjakovës

Lënda: Opinion Juridik për qartësimin e procedurave ligjore të cilat Komuna e Gjakovës duhet t'i ndërmerret në drejtim të zgjidhjes së problemeve mjedisore në rrugën "Durgut Vokshi" në Gjakovë

Prishtinë, më 14 tetor 2016

Qëllimi i Opinionit Juridik

Qëllim i këtij Opinioni Juridik është qartësimi i procedurave ligjore përkitazi me veprimet që Komuna e Gjakovës duhet ndërmarrë në drejtim të zgjidhjes së problemeve me mjedisin jetësor dhe në qasjen e rrjetit të kanalizimit të qytetit, të banorëve në rrugën “Durgut Vokshi” në Gjakovë,

Kompetenca e Avokatit të Popullit

Sipas Ligjit për Avokatin e Popullit nr. 05/L-019 , Avokati i Popullit, mes të tjerash, ka këto kompetenca dhe përgjegjësi:

- “të tërheqë vëmendjen për rastet kur autoritetet i shkelin të drejtat e njeriut dhe të bëjë rekomandim që t’u jepet fund rasteve të tilla dhe kur është e domosdoshme të shprehë mendimin e vet mbi qëndrimet dhe reagimet e institucioneve përkatëse në lidhje me rastet e tilla.” (neni 18, par.1, nënpar.1.2);
- “të njoftojë Qeverinë, Kuvendin dhe institucionet tjera kompetente të Republikës së Kosovës për çështjet që kanë të bëjnë me avancimin dhe mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të njeriut, barazisë dhe jo diskriminimit” (neni 18, par. 1, nënpar. 5);
- “t’i publikojë njoftimet, mendimet, rekomandimet, propozimet dhe raportet e veta” (neni 18, par. 1, nënpar. 6);
- “të rekomandojë nxjerrjen e ligjeve të reja në Kuvend, ndryshimin e ligjeve që janë në fuqi dhe nxjerrjen apo ndryshimin e akteve nënligjore dhe administrative nga institucionet e Republikës së Kosovës (neni 18, par. 1, nënpar. 7);
- “të përgatisë raporte vjetore, periodike dhe të tjera mbi gjendjen e të drejtave dhe lirive themelore të njeriut, barazisë dhe diskriminimit dhe të kryejë hulumtime mbi çështjen e të drejtave dhe lirive themelore të njeriut, barazisë dhe diskriminimit në Republikën e Kosovës” (neni 18, par. 1, nënpar. 8);
- “t’i rekomandojë Kuvendit harmonizimin e legjislacionit me standardet ndërkombëtare për të drejtat dhe liritë e njeriut si dhe zbatimin e tyre efektiv” (neni 18, par. 1, nënpar. 9).

Përshkrimi i çështjes

Avokati i Popullit është njoftuar nëpërmjet ankesës së parashtruar nga znj. Samile Pruthi, se shtëpia e saj dhe afro pesëmbëdhjetë shtëpi të tjera në rrugën “Durgut Vokshi”, në Gjakovë, nuk kanë qasje në rrjetin e kanalizimit, dhe se ujërat e zeza dhe ato fekale derdhen në sipërfaqe duke degraduar kështu mjedisin dhe duke rrezikuar banorët e kësaj rruge nga shfaqja e sëmundjeve infektive.

Përmbledhja e fakteve

1. Më 23 qershor 2015, Avokati i Popullit, ka pranuar ankesën e znj. Samile Pruthi, kundër Komunës së Gjakovës, lidhur me moszgjidhjen e problemit të kanalizimit për afro pesëmbëdhjetë familje, në rrugën “Durgut Vokshi” në Gjakovë.

2. Pas hetimeve të zhvilluara, Avokati i Popullit (AP), më 4 mars 2016, publikoi Raportin me Rekomandime, drejtuar Komunës së Gjakovës për ndërmarrjen e masave si në vijim:
  - a. Në pajtim me kompetencat dhe autorizimet ligjore dhe në bashkëpunim me të gjitha autoritetet tjera përgjegjëse, të ndërmarrë masa të menjëhershme për zgjidhjen e problemit të kanalizimit për banorët e rrugës “Durgut Vokshi” në Gjakovë;
  - b. Drejtoria për Shëndetësi dhe Mirëqenie Sociale e komunës së Gjakovës, në pajtim me kompetencat dhe autorizimet ligjore, të ndërmarrë të gjitha veprimet e nevojshme për të hulumtuar gjendjen epidemiologjike dhe shëndetësore të banorëve, si dhe shkallën e ndotjes së ambientit. Varësisht nga të gjeturat në terren, të përpiloj raport me shkrim dhe t’i njoftoi banorët dhe institucionet për gjendjen dhe rreziqet eventuale, si dhe të ndërmarrë masat e nevojshme për mbrojtjen e shëndetit të banorëve;
  - c. Drejtoria për Urbanizëm dhe Mbrojtje të Mjedisit e Komunës së Gjakovës, në pajtim me kompetencat dhe autorizimet e veta ligjore, të fillojë procedurat për hartimin e një plani rregullativ urban për pjesën e rrugës “Durgut Vokshi” në Gjakovë, me të cilin do të përcaktonte infrastrukturën e nevojshme mjedisore për banorët e kësaj pjese, në pajtim me standardet përkatëse si zgjidhje përfundimtare të këtij problemi.
3. Më 13 qershor 2016, Avokati i Popullit u takua me kryetaren e Komunës së Gjakovës, me të cilën diskutoi çështjen e zbatimit të rekomandimeve nga e cila u informua lidhur me vështirësitë e hasura në zbatimin e rekomandimeve.
4. Më 4 korrik 2016, Avokati i Popullit në pajtim me nenin 16, par.11, të Ligjit për Avokatin e Popullit, ndërmjetësoi mes palëve kontestuese, Komuna e Gjakovës dhe z. O. H. me qëllim të arritjes së marrëveshjes për zgjidhjen e çështjes, por z. O.H. ishte i prerë në qëndrimin tij se nuk do të lejonte vendosjen e gypave të kanalizimit në pronën e familjes së tij.

Analiza ligjore e problemit

5. Kushtetuta e Republikës së Kosovës mbron dhe garanton të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, prandaj është në interes të funksionimit të shtetit të së drejtës zbatimi dhe realizimi praktik i këtyre të drejtave. Kushtetuta e Republikës së Kosovës në nenin 52, paragrafi 1, shprehimisht përcakton përgjegjësinë e të gjithëve për mjedisin jetësor duke theksuar se: “*Natyra dhe biodiversiteti, mjedisi jetësor dhe trashëgimia kombëtare, janë përgjegjësi për secilin*”, kurse paragrafi 2 i këtij neni përcakton detyrimet organeve për të respektuar liritë dhe të drejtat e të tjerëve, duke kërkuar që “*Institucionet e pushtetit publik të angazhohen për t’i garantuar secilit mundësinë që të ndikojë në vendimet që kanë të bëjnë me mjedisin jetësor ku ajo/ai jeton*”, prandaj këto dispozita kushtetuese janë parime imperative dhe duhet të respektohen nga të gjitha autoritetet përfshirë këtu edhe komunën e Gjakovës.

6. Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ), në nenin 8, paragrafi 1 përcakton: “Çdokush ka të drejtën e respektimit të jetës së tij private dhe familjare, banesës, [...]”. Për qëllimet e Nenit 8, është roli i Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ) për të dhënë vlerësimin, mbi faktin nëse një ndërhyrje në një të drejtë të Konventës është e justifikueshme në bazat e interesit të publikut apo kur vlerësohet nëse një shtet nuk ka bërë mjaftueshëm për të qenë në pajtim me ndonjë detyrim pozitiv që përmban kjo dispozitë. Në përgjithësi, vendbanimi, brenda kuptimit të nenit 8, është vendi ku një person banon, ose ku ky person vendos bazat e veta, e në këtë kuadër, të gjitha vendet e banimit përbëjnë vendbanimin. **Megjithatë, në disa rrethana Konventa i kërkon shtetit që të ndërmarrë hapa për t’i siguruar individëve të drejtat e tyre sipas nenit 8, dhe mund të kërkojë që të mbrojë personat nga aktivitetet e individëve të tjerë privatë që i pengojnë ata të gëzojnë në mënyrë efektive të drejtat e tyre. Sipas Gjykatës, shteti, me qëllim që të përcaktojë nëse ekziston një detyrim pozitiv apo jo, duhet të marrë në konsideratë faktin nëse është vendosur një ekuilibër i drejtë midis interesit të përgjithshëm të komunitetit dhe interesave të individit.**
7. Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut në gjykimin e datës 23 nëntor 1994 në rastin *Lopez Ostra kundër Spanjës*¹ konstatoi se ka pasur shkelje të nenit 8 të Konventës duke konstatuar se **ndotja e ambientit mund të afektojë mirëqenien e individit dhe t’i parandalojë gëzimin e shtëpisë së tij në mënyrë të tillë që të ndikojë negativisht në jetën private dhe familjare.** Në analogji me këtë rast mund të cilësohet e tërë lagjja përreth shtëpive të ankueses, të cilët u ekspozohen rreziqeve mjedisore nga kundërmimi i ujërave të zeza të cilat derdhen mbi sipërfaqe të tokës. Po ashtu, banorët janë të rrezikuar nga pickimi i insekteve të cilat janë në kontakt me ujëra të zeza dhe mund të jenë burim i infeksioneve, krejt kjo si pasojë e mospërmbyshjes së detyrimeve pozitive të komunës së Gjakovës ndaj qytetarëve të kësaj lagjeje..
8. Ligji për Vetëqeverisjen Lokale nr. 03/L-040, në nenin 17, përcakton se Komunat kanë kompetenca të plota dhe ekskluzive, për sa i përket interesit lokal, duke i respektuar standardet e përcaktuara në legjislacionin e zbatueshëm, në fushën e zhvillimit lokal ekonomik, planifikimit urban dhe rural, shfrytëzimit të tokës dhe zhvillimit, zbatimit të rregulloreve të ndërtimit dhe standardeve për kontrollimin e ndërtimit dhe mbrojtjen e mjedisit lokal, ofrimin dhe mirëmbajtjen e shërbimeve publike dhe shërbimeve komunale, përfshirë furnizimin me ujë, kanalizimin dhe drenazhin, trajtimin e ujërave të zeza, menaxhimin e mbeturinave dhe shumë kompetenca të tjera.
9. Ligji për Shpronësimin e Pronës së Paluajtshme nr.03/L-139, neni 1, paragrafi 1 përcakton rregullat dhe kushtet sipas të cilave qeveria ose një komunë mund të bëjë shpronësimin e të drejtave pronësore ose të drejtave tjera në pronën e paluajtshme të një personi. Sipas këtij ligji termi **shpronësim nënkupton çdo veprë të një Organi Shpronësues që përfshin marrjen e një të drejte ose interesi të ligjshëm që është**

¹ CASE OF LÓPEZ OSTRA v. SPAIN (Application No. 16798/90) paragrafi 51

në zotërim ose pronësi të një personi në një pronë të paluajtshme, krijimin e detyrueshëm të një servituti ose një të drejte tjetër të shfrytëzimit në pronën e paluajtshme. Organi shpronësues, sipas këtij ligji, është i autorizuar të bëjë shpronësimin e pronës së paluajtshme vetëm pas përmbushjes së të gjitha kushteve, që nënkupton se shpronësimi duhet të bëhet në mënyrë të qartë dhe të drejtpërdrejtë për arritjen e një qëllimi të ligjshëm publik brenda kompetencave të tij të përcaktuara në ligj edhe tek rastet kur qëllimi i ligjshëm publik nuk mund të arrihet në mënyrë praktike pa kryerjen e shpronësimit. Përfitimi publik nga shpronësimi duhet të jetë më i madh se sa interesat të cilat do të ndikohen negativisht nga shpronësimi dhe prona e paluajtshme. e cila është objekt i zgjedhur i shpronësimit, të mos jetë i zgjedhur për arritjen e një qëllimi ose synimi diskriminues.

Përfundim

Duke u bazuar në të gjeturat e këtij rasti, mund të konstatohet se janë plotësuar të gjitha kushtet ligjore që të merret vendim, me të cilin hapësira në fjalë shpallet zonë e interesit publik. Vendimi duhet të merret pasi që në rastin konkret janë shteruar të gjitha mundësitë tjera, ky veprim është i domosdoshëm për një funksionim efikas të komunës, si dhe hyn brenda fushës së kompetencave ekskluzive të komunës. Një vendim i tillë, mund të merret sepse kemi të bëjmë me qëllim të ligjshëm dhe ky qëllim bazohet në Ligjin Nr. për Shpronësimin e Pronës së Paluajtshme, 03/L-139, me ndryshimet dhe plotësimet e bëra me Ligjin Nr. 03/ L-205, të datës 28 tetor 2010. Sipas këtij ligji *Organi Shpronësues* është i autorizuar të bëjë shpronësimin e pronës së paluajtshme vetëm pas përmbushjes së të gjitha kushteve në vijim:

- a. *Shpronësimi bëhet në mënyrë të qartë dhe të drejtpërdrejtë për arritjen e një qëllimi të ligjshëm publik brenda kompetencave të tij të përcaktuara në paragrafët e mëposhtëm;*
- b. *Qëllimi i ligjshëm publik nuk mund të arrihet në mënyrë praktike pa kryerjen e Shpronësimit;*
- c. *Përfitimi publik nga shpronësimi është më i madh se interesat të cilat do të ndikohen negativisht nga shpronësimi;*
- d. *Prona e paluajtshme e cila është objekt i shpronësimit nuk është zgjedhur për arritjen e një qëllimi ose synimi diskriminues;*
- e. *Organi Shpronësues i ka përmbushur të gjitha dispozitat e aplikueshme të Ligjit Nr. 03/L-139 për Shpronësimin e Pronës së Paluajtshme me ndryshimet dhe plotësimet e bëra me Ligjin Nr. 03/ L-205 të datës 28 tetor 2010.*

Neni 4, paragrafi 2 i Ligjit për Shpronësimin e Pronës së Paluajtshme, nr.03/L-139 ,përcakton që Organi Shpronësues i Komunës është kryetari i Komunës, përveç nëse kuvendi komunal i komunës përkatëse, përmes një akti të miratuar në përputhje me nenin 12 të Ligjit për Vetëqeverisjen Lokale, cakton një autoritet tjetër publik komunal për të vepruar në cilësinë e Organit Shpronësues të Komunës. Organi Shpronësues i Komunës mund të bëjë shpronësimin e pronës së paluajtshme kur shpronësimi i prek shprehimisht të drejtat private në fushëveprimin e paragrafit 2 të nenit 4 të Ligjit për Shpronësimin e Pronës së Paluajtshme,, kur prona e paluajtshme përkatëse gjendet plotësisht brenda kufijve të

Komunës, kur shpronësimi ndërlihet në mënyrë të qartë dhe të drejtpërdrejtë me arritjen e njërit nga qëllimet publike siç përcaktohen në pikat e poshtëshënuara të nenit 4:

2.4.1 Zbatimi i një plani urbanistik dhe/ose hapësinor i cili është miratuar dhe shpallur nga një Autoritet Publik Komunal në përputhje me dispozitat përkatëse ligjore;

2.4.3.Ndërtimi ose zgjerimi i një ndërtese ose objekti i cili i do të shfrytëzohet nga një Autoritet Publik Komunal për ushtrimin e funksionit të tij publik, apo në ndërtimin, zgjerimin, themelimin ose vendosjen e infrastrukturës dhe/ose stabilimenteve në vijim, nëse kjo është e nevojshme për avancimin e mirëqenies së përgjithshme ekonomike dhe/ose shoqërore të komunës ose ka një përfitim tjetër të qartë publik për banorët e komunës dhe është në përputhje me kushtet e aplikueshme ligjore siç janë :

2.4.3.1 rrugët komunale (rrugët të cilat shtrihen tërësisht brenda Komunës) të cilat ofrojnë shërbime të transportit për publikun; objektet publike të cilat i nevojiten një Autoriteti Publik Komunal për sigurimin e shërbimeve arsimore, shëndetësore dhe/ose të mirëqenies sociale brenda Komunës;

2.4.3.3 gypat që përdoren për sigurimin e shërbimeve të ujësjellësit dhe kanalizimit për vendbanimet brenda Komunës, deponitë komunale dhe vendet për deponimin e mbeturinave publike, varrezat publike komunale ose parqet publike komunale dhe objektet publike komunale të sportit [...].

Neni 5 i këtij ligji përcakton që Organi Shpronësues në çdo kohë para inicimit të një procedure të shpronësimit mund të autorizojë kryerjen e **punëve përgatitore** për përcaktimin e përshtatshmërisë potenciale të një ose më shumë parcelave të pronës së paluajtshme për qëllimin përkatës publik. Komuna apo ministria këtë procedurë e quajnë **elaborat**, autorizim duhet të përcaktohet në detaje në një vendim me shkrim të Organit Shpronësues. Vendimi duhet të përcaktojë parcelën ose parcelat e pronës së paluajtshme të cilat janë objekt i autorizimit, po ashtu ligji e lejon që punët përgatitore mund të kryhen edhe pa lejen e pronarëve dhe zotëruesve përkatës të interesave. Në këto raste rekomandohet që për të gjitha punët përgatitore dhe gjatë procedurave të shpronësimit, organi shpronësues ta mbaj në dijeni Kompaninë Rajonale të Ujësjellësit, si dhe të marrë këshilla teknike nga ata, sepse në fazën e mëvonshme komuna ka të drejtë, që për arritjen e qëllimit të ligjshëm publik për të cilin është shpronësuar prona, të bartë një të drejtë të shfrytëzimit apo administrimit të kësaj prone, te Kompania Rajonale e Ujësjellësit, në rastin konkret të drejtën e mirëmbajtjes së kanalizimit. Inicimi dhe përfundimi i procedurave të shpronësimit, duhet të bëhet në përputhje me nenin 7, të Ligjit për Shpronësimin e Pronës së Paluajtshme nr. 03/L-139, me ndryshimet dhe plotësimet e bëra me Ligjin Nr. 03/ L-205 të datës 28 tetor 2010, kurse kërkesa për shpronësim duhet të bëhet në përputhje me nenin 8, të të njëjtit ligj.

Organi Shpronësues duhet të organizojë mbajtjen e dëgjimit publik me qëllim të përfshirjes së publikut në vendimmarrje, në përputhje me Ligjin për Shpronësimin e Pronës së Paluajtshme, pasi që çdo vendim i shpronësimit pa përfshirjen e publikut në vendimmarrje mund të përbëjë bazë të mjaftueshme që të atakohet me padi dhe të anulohet nga gjykata

(shih Aktgjykimin e Gjykatës Kushtetuese të Kosovës KI 56/09, Fadil Hoxha dhe 59 të tjerë kundër Kuvendit Komunal të Prizrenit, datë 22 dhjetor 2010).

Avokati i Popullit konstaton se në rastin konkret janë plotësuar të gjitha kushtet ligjore që Komuna e Gjakovës të ndërmarrë masat ligjore në dispozicion për zgjidhjen e këtij problemi, duke shfrytëzuar autorizimet që dalin nga Ligji për Shpronësimin e Pronës së Paluajtshme dhe ligjeve të tjera që e rregullojnë këtë fushë.

Me nderime,

Hilmi Jashari

Avokat i Popullit